

LZA prezidenta Ivara Kalviņa uzruna LZA pilnsapulces dalībniekiem 2021. gada 27.oktobrī

Ekselences, valdības pārstāvji, dārgie kolēģi, klausītāji un skatītāji ZOOM un YouTube platformā, dāmas un kungi!

Atļaujiet man Jūs sveikt LZA pilnsapulcē, kas sakarā ar Covid-19 noteiktajiem ierobežojumiem šodien notiek attālināti. Diemžēl pandēmija ir atstājusi iespaidu arī uz LZA darbību, jo lielāko daļu gada nav bijis iespējams klātienē noturēt sēdes, seminārus un konferences, tikties vaigu vaigā ar kolēģiem un diskutēt par akadēmijai svarīgiem jautājumiem. Tas attiecas arī uz LZA pilnsapulcēm. Šodien mēs attālināti noturam pilnsapulci, kura bija paredzēta šī gada pavasarī, jo diemžēl nav attaisnojušās mūsu cerības, ka šoruden mēs varētu tikties klātienē.

Es gribētu atzīmēt, ka, atbilstoši jaunās LZA vadības komandas uzstādījumiem, gada pirmajā pusē tika veikts liels darbs pie LZA jaunās stratēģijas, kas ir vainagojies ar, manuprāt, izsvērta un uz nākotni orientēta programmatiska dokumenta izstrādi. Jaunā LZA attīstības stratēģija sevī ietver rīcības programmu, kuras mērķi ir **īstenot līdzatbildību Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam noteikto rīcības virzienu un uzdevumu izpildē**, veicinot zinātnes izcilību, tai skaitā humanitāro un sociālo zinātņu jomā, un rūpējoties par nacionālās identitātes, valodas un kultūras saglabāšanu un attīstību. Esam panākuši to, ka šajā dokumentā LZA ir atzīta kā nozīmīgs sadarbības partneris daudzās ar zinātnes attīstību, izcilības veicināšanu, starptautisko pārstāvniecību un zinātnes popularizēšanu un citu uzdevumu izpildē.

Līdztekus šim darbības virzienam LZA ir izvirzījusi sev ambiciozu mērķi **klūt par starpnozaru zinātnes un inovācijas platformu un nacionālo kompetences centru**, kas sekmē valsts ilgtspējīgu attīstību un apvieno efektīvai sadarbībai Latvijas zinātniskās institūcijas un privātā sektora radošo potenciālu, veidojot un nodrošinot atbilstošu infrastruktūru un intelektuālo potenciālu.

Šajā nolūkā LZA ir izveidojusi sadarbības apvienību ar LTRK, LDDK, LPS un LBAS, kas vienoti iestājas par zinātnei, izglītībai un

tautas saimniecībai svarīgiem jautājumiem, tādējādi kļūstot par Latvijas valdības sociālajiem un sadarbības partneriem. Šis sadarbības modelis ir devis iespēju LZA spert pirmo soli virzienā uz savas zinātniskās un inovāciju ekspertīzes kapacitātes stiprināšanu, jo Atjaunošanas un noturības mehānisma plānā ir ietverts arī finansējums LZA, kas ļaus mums uzsākt savas stratēģijas īstenošanas procesu.

LZA vadība šajā periodā ir daudzkārt tikusies ar mūsu valdības ministriem, lai pārrunātu vislabākos sadarbības modeļus visas valsts un arī LZA specifisko mērķu sasniegšanā.

Esam arī iniciējuši procesu par LZA ēkas nodošanu LZA īpašumā, lai mēs varētu uzsākt ēkas rekonstrukciju, renovāciju un attīstīšanu, pieskaņojot to Starpnozaru zinātnes un inovācijas platformas un nacionālā kompetences centra izveides un funkcionēšanas vajadzībām. Tiekoties ar izglītības un zinātnes ministri Anitu Muižnieces kundzi, esam šo jautājumu pārrunājuši un augsti vērtējam ministres izpratni par samilzušo problēmu risināšanas nepieciešamību, un ceram uz ministrijas atbalstu LZA mērķu īstenošanai.

Mums ir izdevies panākt, ka ir atjaunojusi savu darbu Latvijas pētniecības un inovācijas stratēģiskā padome, kuru vada premjerministrs Krišjānis Kariņš. Šī padome ir konceptuāli atbalstījusi kā nepieciešamību palielināt valsts finansiālo atbalstu zinātnei, tā arī ir iestājusies par Inovācijas atbalsta fonda izveidi vēl šogad. Tas nozīmē, ka tiks radīts jauns atbalsta instruments inovācijai, tai skaitā inovatīvajai pētniecībai.

Kopā ar Ekonomikas ministriju mēs iestājamies arī par nepieciešamību atjaunot valsts pētījumu programmas, kas būtu mērķorientētas jeb misijas orientētas pētījumu programmas (MOPP). LZA nodaļas veica lielu darbu, sagatavojot priekšlikumus ilglaicīgu MOPP iespējamajam saturam.

Šobrīd Latvijas Republikas Saeimā notiek aktīvas diskusijas par 2022. gada budžeta sadalījumu. Mēs ceram, ka deputāti ar izpratni attieksies pret nepieciešamību papildus investēt Latvijas zinātnes un

augstākās izglītības attīstībā, piešķirot papildus līdzekļus kā zinātnisko institūciju bāzes finansējumam, tā arī pētniecības projektu īstenošanai. LZA vadība ir jau veikusi aktīvu zinātnes un augstākās izglītības institūciju interešu lobēšanu, un ceram, ka šīs aktivitātes nebūs bijušas veltīgas. Tas ir ļoti būtiski, jo iepriekšējā plānošanas periodā NAP2020 mērķi attiecībā uz zinātnes, pētniecības un inovācijas jomām ne tuvu netika sasniegti. Aktuālie Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas programmas uzstādījumi ir panākt, ka ieguldījumi P&A 2027. gadā sasniegtu 1,5% no iekšzemes kopprodukta (tostarp 120,7 miljoni no valsts budžeta), un ieguldījumi P&A uz vienu zinātnisko darbinieku sasniegtu vismaz 50% no attiecīgā rādītāja vidējās vērtības ES. Lai to sasniegtu, jau 2022. gadā valsts budžeta papildus investīcijām P&A būtu jābūt vismaz 23,1 miljonam.

LZA ir arī aktīvi piedalījusies jaunā zinātnes finansēšanas modeļa izstrādē un iestājas par bāzes finansējuma daļas būtisku palielinājumu, kas nozīmē, ka jau 2022. gadā bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām būtu jāpalielina par 6,9 miljoniem eiro, bet 2027. gadā bāzes finansējumam vajadzētu izdalīt papildus jau 41,3 miljonus eiro. Šāds attīstības scenārijs nodrošinātu zinātnes un pētniecības finansēšanas modeļa stabilitāti. Mēs iestājamies par to, ka bāzes finansējuma palielinājums attieksies arī uz LZA.

Nobeigumā gribu atzīmēt, ka LZA ir spērusi lielu soli uz priekšu un kļuvusi atpazīstamāka un novērtētāka Latvijas sabiedrībā. LZA arvien biežāk tiek uzrunāta, kad nepieciešama zinātniska ekspertīze un vērtējums. Mēs esam iesaistījušies, kaut gan pagaidām ar mainīgām sekmēm, stratēģijas izstrādē cīņai ar Covid-19. LZA pārstāvji ir iekļauti Krīzes vadības operatīvajā darba grupā, kā arī Krīzes vadības stratēģijas padomē, kas vieš cerības, ka izdosies panākt zinātnes atziņas balstītu un izsvērtu pieeju cīņai ar Covid-19 pandēmiju. LZA akademiķi aktīvi darbojas, izskaidrojot sabiedrībai jautājumus, kas saistīti ar vakcinēšanās stratēģiju un koronavīrusa izplatības ierobežošanu, kā arī paši veic pētījumus saistībā ar Covid-19. Liels paldies visiem LZA īstenojumiem un goda locekļiem, korespondētājlocekļiem, vadības komandai un personālam par ieguldīto darbu!

Mēs esam uz attīstības un izaugsmes ceļa. Tāpēc LZA vadība un es personīgi esam pārliecināti, ka varam sasniegt LZA stratēģijā noteiktos mērķus! Novēlu mums visiem sekmes šajā darbā un labu veselību!